

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

СИЛАБУС
Теорія і практика навчання і виховання

Код дисципліни	ОК 2.1.8
Освітній рівень	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова /вибіркова
Галузь знань	01 Освіта /Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітньо-професійна програма	Початкова освіта та мова і література (англійська), Початкова освіта та психологія, Початкова освіта та інформатика
Обсяг дисципліни	5 кредити ECTS (150 академічних годин, 60 аудиторних)
Види аудиторних занять	Лекційні, практичні, лабораторні заняття
Мова викладання	Українська
Форми навчання	Очна, заочна, дистанційна, змішана
Форми контролю	2/Зал. 3/Екз.

Інформація про викладача

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, учене звання, посада)	Решетняк Віктор Федорович, кандидат педагогічних наук, доцент, кафедри теорії і методики початкової освіти
E-mail:	reshetnyak@gnpu.edu.ua
Профіль викладача	https://nnipp.gnpu.edu.ua/kafedry/kafedra-teorii-i-metodyky-pochatkovoi-osvity/reshetnyak-viktor-fedorovich.html
Консультації	Щопонеділка, 14.00-15.00 год., кафедра теорії і методики початкової освіти, І.К.: 798 9546 6879 Код доступу: 6ii6Q1 https://us04web.zoom.us/j/798954...

Пояснювальна записка

Мета та завдання вивчення навчальної дисципліни

Мета курсу – Ґрунтовне засвоєння методологічних принципів та основних понять педагогіки, формування у майбутніх педагогів систематизованих педагогічних уявлень, теоретичних знань та практичних умінь, які дозволять їм адекватно і ефективно використовувати одержані знання при реалізації функцій у педагогічній діяльності; усвідомлення значущості системних знань про педагогічні особливості організації освітнього процесу в закладі середньої освіти.

Розкрити перед студентами перспективні шляхи опанування професійною діяльністю учителя-вихователя, сформувати в студентів розуміння стану освіти в Україні, місця і сутності нормативної бази на яку вона спирається, закласти основи розуміння предмету педагогіки, методів педагогічних досліджень.

Освітній компонент вивчається в другому семестрі і повинен закласти основу розуміння майбутнім вчителем початкових класів сутності особистості та значення причинно наслідкових зв'язків у процесі її формування та розвитку.

Завдання

□ **Забезпечити засвоєння студентами базових методологічних принципів та основних понять педагогіки**, сприяти формуванню цілісної системи педагогічних знань, необхідних для розуміння закономірностей та механізмів освітнього процесу.

□ **Сприяти формуванню у студентів практичних умінь і навичок**, які забезпечують ефективне застосування педагогічних знань у процесі реалізації освітніх і виховних функцій майбутнього вчителя початкових класів.

□ **Ознайомити студентів з організацією сучасної системи загальної середньої освіти в Україні**, її нормативно-правовим забезпеченням та перспективами розвитку, зосередивши увагу на ролі та функціях вчителя-вихователя в освітньому середовищі.

□ **Сприяти усвідомленню студентами значення педагогіки як науки**, її предмету, функцій і методів наукового пізнання, формувати здатність аналізувати причинно-наслідкові зв'язки у процесі формування й розвитку особистості дитини.

Преріквізити: Філософія, Вступ до спеціальності, Загальна психологія з практикумом.

Постреквізити: Методика виховної роботи, Педагогічна практика (безвідривна), Педагогічна практика в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, Виробнича педагогічна практика, Педагогічна практика на робочому місці вчителя початкових класів.

Відповідно до освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта здобувачі освіти повинні оволодіти загальними і фаховими компетентностями.

Майбутні вчителі початкових класів повинні **оволодіти такими компетентностями:**

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетентності (ФК)

ФК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної,

природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

ФК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

ФК-5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання і розвитку здобувачів початкової освіти

ФК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

ФК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовнолітературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної

ФК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ФК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

ФК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

ФК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

ФК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

Очікувані результати навчання (ПРН)

ПР - 01. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР - 02. Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР - 03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі

ПР - 05. Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.

ПР - 06 Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовнолітературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР - 07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР 08. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження, психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР - 09. Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-10. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР - 11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.

ПР - 12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР - 13. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР - 14. Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

ПР - 15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПР - 16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

Організація навчання

Види занять. Лекція передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією. Із метою активізації пізнавальної діяльності студенти відповідають на запитання за темою заняття, беруть участь у вирішенні проблемних ситуацій. Запитання сприяють з'ясуванню рівня обізнаності здобувачів освіти із матеріалом курсу, визначають ступінь їх готовності до сприйняття і засвоєння наступного матеріалу.

Практичні заняття передбачає поглиблений, детальний розгляд здобувачами освіти окремих теоретичних положень курсу, формує вміння та навички практичного застосування теоретичних знань шляхом індивідуального виконання відповідно до переліку поставлених завдань. Перелік тем практичних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Практичне заняття передбачає проведення попереднього контролю засвоєних знань, умінь і навичок здобувачів освіти, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування, перевірку контрольних завдань, оцінювання. Під час виставлення підсумкової оцінки зараховуються оцінки, отримані студентами за окремі практичні заняття.

Самостійна робота студента (СРС) – це самостійна діяльність студента, спрямована на поглиблення знань, яку викладач планує разом зі студентом, але її виконання студент

здійснює під безпосереднім керівництвом і контролем викладача. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою дисципліни та містить завдання різного типу: від підготовки повідомлень, складання опорних конспектів до творчих завдань – виступ-презентація тощо.

Структура залікових кредитів дисципліни «Теорія і практика навчання і виховання»

№ п/п	Назва розділів, тем	Всього годин	Ауд. зан.	Лек ції	Пра кт. зан.	С Р С
	Змістовий модуль 1. Теорія виховання					
1.	Тема 1. Суть процесу виховання.	10	6	4	2	4
2.	Тема 2. Закономірності та принципи виховання. Цілі сталого розвитку.	10	6	4	2	4
3.	Тема 3. Система національного виховання в умовах Нової української школи.	10	6	4	2	4
4.	Тема 4. Основні напрями діяльності вчителя початкових класів.	10	6	4	2	4
5.	Тема 5. Форми організації виховної роботи вчителя початкових класів. Система роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.	10	6	4	2	4
6.	Тема 6. Методи виховання учнів початкових класів	10	6	4	2	4
7.	Тема 7. Характеристика основних напрямів виховання. Формування наукового світогляду. Soft skills як складова формування особистості.	10	6	4	2	4
	Змістовий модуль 2. Теорія навчання					
1.	Тема 1. Предмет і завдання дидактики. Цілепокладання в дидактиці.	10	6	4	2	4
2	Тема 2. Зміст початкової освіти в умовах НУШ.	10	6	2	2	4
3	Тема 4. Освітній процес в початковій школі. Закономірності й принципи навчання в Новій українській школі.	10	6	4	2	4
4	Тема 5. Уміння учнів учитись як ключова компетентність в початковій освіті.	10	6	4	2	4
5	Тема.6. Методи, засоби і технології навчання в Новій українській школі.	10	6	4	2	4
6	Тема.7 Форми організації процесу навчання	10	6	4	2	4
7	Тема 8 Контрольно-оцінювальна діяльність учителя	10	6	4 /2	2	4
8	Тема 10 Початкова освіта за кордоном	10	6	4	2	4
	Разом	150	90	60	30	60

Критерії оцінювання знань і вмінь студентів

Загальний підсумковий бал із дисципліни визначається на основі додавання (знаходження суми) балів за всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою з дисципліни, і виставляється у відомість обліку успішності, індивідуальному навчальному плані студента за двома шкалами оцінювання: 100-бальною і ECTS.

Таблиця 1.

Відповідність шкал оцінювання та критеріїв визначення рівнів навчальних досягнень здобувачів освіти

100-бальна шкала	Оцінка ECTS	Рівні навчальних досягнень студентів
90-100	A	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
82-89	B	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
74-81	C	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
64-73	D	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
60-63	E	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній
35-59	FX	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни
1-34	F	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Бондар В.І. Дидактика: підручник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Київ: Либідь, 2005. 264 с.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної педагогіки: навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 566 с.
3. Державний стандарт початкової освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87). Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/59891/
4. Закон України «Про освіту». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
5. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник. 3-тє видання, перероблене та доповнене. К.: Видавництво Ліра, 2016. 608 с.
6. Задорожна-Княгницька Л. В. Загальні основи педагогіки : навч. посіб. для здоб. вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спец. 013 «Початкова освіта» Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 192 с
7. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: навч. посіб. для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Київ: Вища школа, 2005. 343 с.
8. Корсак К. В. Вища освіта і Болонський процес: Навчальний посібник. Київ: МАУП, 2007. 352 с.
9. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка: підручник. Київ: Знання, 2007. 447 с.
10. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. Навч. посібник. 3-тє видання, доповнене. К., 2008. 608с.
11. Нова українська школа: Порадник для вчителя Під заг. ред. Бібік Н.М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяда», 2017. 206 с.
12. Ортинський В. Л. , Козловський Ю. М. , Дольнікова Л. В. Педагогіка. Видавництво: Львівська політехніка. 2020. 372 с.
13. Пащенко М. І. Педагогіка. Навч. посіб. К. : Видавництво: Центр учбової літератури, 2019. 228 с.

15. Практикум з педагогіки. Навчальний посібник. Г. Пономарьова, І. Репко, В. Одарченко – Харків : ТО Ексклюзив, 2016. – 243 с
16. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підручн. К: Грамота, 2012. 504 с.
17. Савченко О. Закон України «Про освіту»: коментар у контексті проблем реформування початкової освіти. *Початкова школа*. 2018. № 1.
18. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1–2 та 3–4 класи. К. : Видавництво «Світоч», 2019. 336 с.
19. Наказ МОН України Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання м. Київ від 02 серпня 2024. № 1093

Інформаційні ресурси

1. <http://nus.org.ua>
2. <https://mon.gov.ua>
3. www.education.gov.ua
5. <https://pedpresa.ua>
6. <http://www.lib.ua-ru.net>
7. <http://teacher.at.ua>
8. www.nbu.gov.ua
9. <http://ebk.net.ua>
10. <http://ua.textreferat.com>
11. <http://ostriv.in.ua>